

3. Dostať sa k jadrú veci

Zhrnutie: Každý prejav musí mať všeobecný a špecifický cieľ (zámer). Všeobecným cieľom prejavu je informovať, presvedčiť, pobaviť alebo inšpirovať. Špecifickým cieľom je to, čo chceš, aby publikum urobilo po tom, ako si tvoj prejav vypočuje. Pokiaľ máš jasne určený všeobecný a špecifický cieľ, s prípravou a organizáciou prejavu/reči budeš mať oveľa menej práce. Získaš väčšiu sebadôveru, vďaka ktorej budeš pôsobiť presvedčivejšie, entuziasticky a hodnoverne. Samozrejme, čím lepšie je tvoj prejav zorganizovaný, tým pravdepodobnejšie dosiahneš svoj stanovený zámer.

Ciele:

Časový limit: 5-7 minút

- Vyber si tému svojho prejavu a urči si jeho všeobecný a špecifický zámer.
- Zorganizuj si prejav spôsobom, ktorým svoj zámer najlepšie dosiahneš.
- Dbaj na to, aby štruktúra prejavu - úvod, jadro a záver posilnili tvoj zámer.
- Vnes do prejavu úprimnosť a presvedčivosť a snaž sa kontrolovať nervozitu.
- Pokús sa nepoužívať poznámky.

Keď si plánuješ reč, musíš mať úplne jasno v tom, čo chceš od publika, aby robilo alebo vedelo na konci tvojho rozprávania. Tvoja reč musí mať účel. Pokiaľ poznáš svoj účel, všetky ostatné rozhodnutia vo vzťahu k reči - aké informácie zahrnúť, organizácia, podanie - je jednoduchšie urobiť - vďaka tomu, že ich budeš posudzovať vzhľadom na to, ako nápomocné sú v dosahovaní zámeru reči.

Pri plánovaní a príprave prejavu musíš mať jasno v tom, čo chceš aby publikum spravilo, vedelo, respektíve pochopilo na konci tvojho predneseného prejavu. Tvoj prejav musí mať cieľ/zámer. Pokiaľ poznáš svoj cieľ, všetky ďalšie rozhodnutia týkajúce sa obsahu a výberu informácií, organizácie a podania prejavu, budú jednoduchšie, pretože budú merateľné podľa toho, ako nápomocné sú v dosahovaní cieľa. Existujú 2 druhy cieľov: všeobecný a špecifický:

Všeobecný cieľ

Všeobecný zámer tvojho prejavu. Väčšina prejavov má jeden zo štyroch hlavných cieľov:

Informovať - prezentuješ reč, ktorou informuješ publikum, keď chceš, aby sa dozvedelo niečo o novej téme, rozvinulo nejakú zručnosť, alebo sa dozvedelo niečo viac k téme, ktorú už pozná. Prednášky, briefingy a rôzne demonštrácie sú informatívne prejavy.

Presvedčiť - presvedčací prejav sa snaží meniť postoj publika alebo ho presvedčiť, aby prijalo alebo odobrilo tvoj prezentovaný názor. Predajné prezentácie a kampane sú príklady presvedčacích prejavov.

Zabávať - Zábavná reč sa snaží zabaviť publikum. Najtypickejšie sú humorné prejavy. Každý prejav môže byť zábavný aj bez toho, že by sa šlo obecnstvom roztrhnúť od smiechu, jednoducho zakomponovaním rôznych anekdot, ako napr. rozprávania nezvyčajných zážitkov, ktoré si zažil na pracovnej ceste.

Inšpirovať – inšpiračnými prejavmi chce rečník vzbudiť záujem o dosiahnutie vznešených cieľov a ideálov v publiku, alebo záujem dosiahnuť ich najvyšší potenciál. Vyvolávajú emócie a pôsobia na city. Záverečná reč pri ukončení štúdia je typickou ukázkou prejavu, ktorého účelom je inšpirovať.

Možno ste už počuli prejav, ktorý mal zdanlivo 2 ciele. Napr. informatívna reč, ktorá bola zároveň zábavná, pretože rečník ju obohatil zábavnými príbehmi. Použitie humoru v prejave neznamenal, že mal prejav dva všeobecné ciele. Jeho cieľom bolo informovať, ale rečník použil humor na umocnenie jeho posolstva. Hoci je možné, že má reč 2 všeobecné ciele, neodporúča sa to.

Dĺžka tvojho prejavu je obmedzená, dosiahnuť v ňom efektívne dva ciele je preto zložitejšie. Informáciami „preplneným“ prejavom môžeš zmiasť a až doslova zahltiť publikum.

Špecifický cieľ

Predstav si, že plánuješ informatívny prejav na tému rekonštrukcia domu. Táto téma je samozrejme veľmi široká, bolo by iste veľmi zložité prezentovať ju v 5-7 minútach prejavu, dokonca aj v 30 minútovej reči. Zúženie širokého všeobecného cieľu do viacerých jasne definovaných špecifických cieľov urobí prezentáciu praktickejšou a zvládnuteľnejšou a publikum z nej bude mať väčší úžitok. Špecifickým cieľom bude jednovetová formulácia o tom, čo svojím prejavom plánuješ dosiahnuť. Táto formulácia by mala mať 3 kritériá. Mala by byť:

1. vyjadrená rečou publika a z jeho perspektívy, o tom, čo chceš, aby bolo publikum po jeho vypočutí schopné uskutočniť
2. špecifická – výber slov je precízny
3. splniteľná - špecifický cieľ by mal byť realistický a dosiahnuteľný.

Sformuluj prejav z pohľadu publika. Miesto toho, že povieš: „mojím cieľom je informovať publikum o rekonštrukcii domu“, môžeš povedať: „po vypočutí môjho prejavu publikum pochopí postup obsiahnutý v 5 krokoch, ako si pri rekonštrukcii domu úspešne najat' kompetentného dodávateľa“.

V presvedčacom prejave by mohlo byť tvojim špecifickým cieľom: „Po vypočutí môjho prejavu mestská rada schváli žiadosť o postavenie nového umeleckého centra.“ Uisti sa, že špecifický cieľ tvojej reči je pochopiteľný. Tvrdenie typu: „Po vypočutí môjho prejavu bude publikum schopné vedieť opraviť bicykel“, nie je veľmi realistické. Toto je lepšie: „Po vypočutí môjho prejavu bude publikum schopné vyriešiť dva problémy týkajúce sa údržby bicykla.“

Zachovaj špecifický cieľ jasný a výstižný. Zapiš si ho a zameraj sa na slovesá, ktoré v ňom používaš. V informatívnom prejave sú frekventované slová ako *porovnať*, *identifikovať*, *pomenovať*, *pripraviť*, *analyzovať* a *spísať*, zatiaľ čo v presvedčivom prejave dominujú skôr slovesá ako *kúpiť*, *prispiet'*, *zapojiť sa*, *ponúknuť*, *hlasovať*. Treba sa vyhnúť používaniu slovies typu *poznať*, *rozumieť*, *rozpoznať*, *byť si vedomý* tieto sú totiž neurčité, často viacznačné a nemožno ich objektívne merať. Jednotlivé výroky by mali byť formulované spôsobom, aby si neskôr v publiku mohol objektívne zhodnotiť dosiahnutie svojho špecifického zámeru.

Ak si si určil špecifický cieľ svojho prejavu, vytýč si niekoľko hlavných bodov svojho prejavu, zároveň do neho zakomponuj informácie a myšlienky, ktorými najlepšie podložíš a podporíš vytýčené hlavné body a adekvátne k tomu vytvor svojej reči štruktúru, osnovu.

Občas budeš mať pokušenie odbočiť od témy. Daj si pozor, aby si zahrnul len hlavné body a podporné myšlienky a informácie, ktoré priamo prispievajú k dosiahnutiu špecifického cieľa.

Už pri príprave prejavu dbaj na to, aby bol jeho cieľ zrozumiteľný pre publikum. Pretože tvoje publikum chce vedieť, o čom budeš rozprávať, už úvod tvojho prejavu by ich mal o tom stručne oboznámiť.

Jadro prejavu by malo poskytnúť informácie, ktoré si im v úvode sľúbil a v závere zopakuješ alebo zdôrazníš, čo si poslucháčom povedal. Postupne sa naučíš ukončiť svoj prejav tak, že publikum bude vedieť jednou vetou zhrnúť špecifický cieľ tvojho prejavu.

Hovor presvedčivo

V projekte č. 2 si sa naučil o dôležitosti organizácie prejavu. Poznanie svojho špecifického cieľa a umenie efektívne zorganizovať svoj prejav tak, aby si v ňom dosiahol svoj cieľ sú pre teba, rečníka, veľkým prínosom: zvyšujú tvoju sebadôveru. Pokiaľ vieš, čo a ako chceš svojou rečou docieľiť, cítiš sa lepšie a istejšie a takou je aj tvoja reč.

Takisto možno vieš, že pokiaľ ťa určitá téma veľmi zaujíma a vieš sa pre ňu nadchnúť, pripraviť a predniesť reč bude jednoduchšie. Prečo? Pretože si pre tému nadšený, veríš v to, čo hovoríš a veríš, že téma zaujme aj publikum. Si úprimnejší a presvedčivejší, čím si získaš dôveru publika, ktoré ťa pozorne počúva a zamýšľa sa nad tvojím názorom.

Ak hovoríš na tému, ktorá ťa zaujíma a evokuje emócie, máš v rukách ďalší tromf: samotná téma ťa samotného natoľko pohltí, že zabudneš na svoju trému. V projekte č. 1 si sa naučil, že tréma či nervozita je bežná u každého rečníka. Avšak, pokiaľ si mal pri rečnení veľkú trému, teraz je čas ju konfrontovať.

Na prvom mieste by si si mal uvedomiť, že členovia Toastmasters klubu sú chápaným, priateľským a príjemným publikom. Chcu ti pomôcť v snahe stať sa lepším rečníkom, nemáš dôvod sa ich báť. Využi svoju nervozitu a vnes do svojej reči nadšenie a vzrušenie, pretože to publiku pomôže všimnúť si tvoje nadšenie. Použi svoju nervozitu v príprave a nácviku reči. Pokiaľ si si vybral tému, ktorá ťa nadchla, jasný cieľ a dobre pripravenú látku a toľkokrát si si cvičil prejav, že sa cítiš „ako ryba vo vode“, nemáš nijaký dôvod mať trému. Viac tipov, ako zvládať trému nájdeš v odstavci O zvládání trémy na strane

Skús to bez poznámok

V tomto prejave sa pokús nepoužívať poznámky. Chceš predsa tlmočiť dôveru, nadšenie a úprimnosť, a spoliehaním sa na poznámky môžeš dosiahnuť presný opak. Získaním očného kontaktu s publikom a hovorením naučeného textu namiesto čítania z poznámok budeš určite efektívnejší.

Ak nie si schopný sa poznámok úplne vzdať, skús túto metódu: napíš si veľkými písmenami na kartičky hlavné body svojej reči v jednoduchých vetných spojeniach alebo frázach. Každú kartičku potom môžeš krátkym rýchlym pohľadom prečítať pri zachovaní očného kontaktu s publikom.

Tvoja úloha

Tento projekt sa zameriava na spoznanie všeobecného a špecifického cieľa/ zámeru reči. Mal by si:
si vybrať tému reči a určiť si jej všeobecný a špecifický cieľ

Projekt č. 3 - Dostať sa k jadrú veci

organizovať reč spôsobom, aby si najlepšie dosiahol stanovené ciele
skontrolovať, či úvod, jadro a záver reči naväzujú na seba a umocňujú cieľ reči
vnieť do reči úprimnosť a presvedčivosť a dostať pod kontrolu trému
sa pokúsiť nepoužívať poznámky
začleniť návrhy z predchádzajúceho hodnotenia tvojej reči, počas toho, ako si pripravuješ a
nacvičuješ svoj nový prejav

Pozri si opätovne kontrolný zoznam pre rečníka na konci projektu č. 1 počas toho, ako si pripravuješ reč.

Príručka pre hodnotenie projektu ZR3

Dostať sa k jadrú vecí

Názov _____

Hodnotiteľ _____ Dátum _____

Poznámka pre hodnotiteľa: Rečník si má pripraviť prejav s jasným všeobecným cieľom (informovať, presvedčiť, zabaviť alebo inšpirovať) a špecifickým cieľom. Prejav má byť dobre zorganizovaný, aby ním tieto ciele dosiahol. Úvod, jadro a záver by na seba mali naväzovať a napomáhať v dosahovaní cieľov. Rečník má pôsobiť srdečne a presvedčivo a má sa pokúsiť nepoužívať poznámky. Mal by zvládať trému. Okrem verbálneho hodnotenia rečníka, vyplň ešte, prosím, uvedený hodnotiaci formulár – bodovým ohodnotením každej kategórie.

5 – Výborný

4 – Nad priemerom rečníkových skúseností

3 – Uspokojivý

2 – Môže sa zlepšiť

1 – Potrebuje zlepšenie

	<u>Hodnotenie</u>	<u>Komentáre</u>
Všeobecný cieľ reči bol jasný	5 4 3 2 1	
Špecifický cieľ reči bol jasný	5 4 3 2 1	
Organizácia reči/prejavu podporila špecifický cieľ prejavu	5 4 3 2 1	
Hlavné body a podporný materiál dopomohli k dosiahnutiu špecifického cieľu	5 4 3 2 1	
Úvod, jadro a záver dopomohli k dosiahnutiu špecifického cieľu	5 4 3 2 1	
Rečník dosiahol špecifický cieľ reči	5 4 3 2 1	
Rečník pôsobil sebavedome a úprimne, nepôsobil nervózne, zvládal trému	5 4 3 2 1	
Rečník sa počas prejavu nespoliehal na svoje poznámky	5 4 3 2 1	

Čo mohol rečník urobiť inak, aby bol jeho prejav efektívnejší?

Čo sa ti na prezentácii páčilo?